

Analysis of the Role of Female Entrepreneurs in the Rural Development: A case study of Someh Sara County

Mohammad Sadegh Zare¹, Nasrollah Molaei Hashjin² , Mohammadbaset Ghoreyshi³

1. Department of Geography, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

Email: sadegh.zare@gmail.com

2. (Corresponding Author) Department of Geography, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

Email: nmolaeih@iaurasht.ac.ir

3. Department of Geography, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

Email: ghoreyshi@iaurasht.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:

Research Paper

Article History:

Received:

5 April 2025

Received in revised form:

1 June 2025

Accepted:

10 July 2025

Available online:

21 August 2025

Keywords:

Female Entrepreneurs,
Rural Entrepreneurs,
Rural Development,
Economic Development,
Social Development.

ABSTRACT

Today, one of the effective strategies in rural development is benefiting from the participation and capabilities of female entrepreneurs. The current research was conducted to analyze the role of female entrepreneurs in the rural development of Someh Sara County. This research method is descriptive-analytical in terms of its practical purpose, and documentary and field methods were used to collect the research data. The female entrepreneurs of Soumesara County formed the current research community in 2021-2022, and out of 151 villages of Soumesara County, 27 villages, 51 female entrepreneurs, and 36 village managers were selected as samples. Questionnaires and interviews were used to collect information. The obtained data were analyzed using SPSS software and integrated models (FARAS+FCOPRAS) and the WASTPAS fuzzy model. The present research findings showed that in the activities of female entrepreneurs in rural development, the income development index is 66.7, the social participation index is 44.7, and the facilities index is 31.7. The social trust rate of 11.7 is the lowest value of the effectiveness of the role of female entrepreneurs in the rural development of Someh Sara County. Therefore, female entrepreneurs have performed acceptably in the development process of the village, and the entrepreneurial activities of females in the rural have provided the necessary grounds for rural development. Based on the research findings, it seems that female entrepreneurs can be effective in rural development.

Citation: Zare, M. S., Molaei Hashjin, N., & Ghoreyshi, M. (2025). Analysis of the Role of Female Entrepreneurs in the Rural Development: A case study of Someh Sara County. *Journal of Rural Research*, 16 (2), 207-222.
<http://doi.org/10.22059/jrur.2024.367215.1882>

© The Author (s)

Publisher: University of Tehran Press

This is an open access article under the CC BY-NC 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Extended Abstract

Introduction

Identifying the entrepreneurial talents of rural people, especially women, and trying to develop and strengthen entrepreneurship in rural development by providing its primary conditions is highly important. The review of the background of the research shows that studies have been conducted about variables such as employment, agriculture and the gender dimension of women's entrepreneurship in the village, and the challenges and requirements of its development have been addressed. Still, an explanation has yet to be made regarding the role of women entrepreneurs in the villages. Since the women of the hidden labor force are one of the essential bases of the labor force in the villages, it is necessary to examine the skill dimensions of their entrepreneurship in depth. The examination of the entrepreneurship skills of the villagers, especially rural women, and efforts to develop and strengthen entrepreneurship in rural development by providing its basic conditions are important. Therefore, the current research has been done to analyze the role of women entrepreneurs in village, and this study seeks to answer the following question:

-How much do women entrepreneurs provide the field for rural development?

Methodology

In terms of purpose, the current research is applied and based on the research method; it is among descriptive-analytical and survey studies. The statistical population of the present study includes women entrepreneurs of Someh Sara County, and the statistical samples of the research were selected from 151 villages of Someh Sara County, 27 villages with women entrepreneurs. A total of 51 women entrepreneurs and 36 rural managers were selected using the available sampling method. Demographic data and information of the villages of Someh Sara came from the general population and housing census and the agricultural census(2015), obtained from the city's trustees and institutions, as well as the completion of specific questionnaires and observations in the mentioned time frame.

Results and discussion

In this study, participants answered questionnaires prioritizing the economic aspects of women entrepreneurs' participation in village development. Among economic fields of women entrepreneurs in the rural development of Someh Sara's County, chicken and mushroom breeding with a value of 21.55 obtained the highest percentage among women entrepreneurs. Social contexts in this study refer to activities that maintain and improve village social aspects, not just profit. These include enhancing social capital. Among social fields, cooperation with the village Islamic Council(value of 23.00) had the highest percentage.

Based on economic and social factors, rural development by economic factors, the employment status of Someh Sara in the mentioned topics, with a value of 3.3 in the continuation and expansion of the activities of women entrepreneurs, 3.000 on the issue of employment of non-natives in profitable jobs, 3.00 on the issue of job satisfaction in the sector created by women, 3.05 on the issue of creating job opportunities for rural women and youth, and finally, 3.02 on the issue of the creation and development of entrepreneurship, (with the value of the obtained averages higher than the average number of 3), show the relatively favorable state of economic development in the employment index. The Chi-square test shows that all the indicators mentioned are significant at the 0.05 level because the significance level obtained is smaller than the 0.05 number, so it can be concluded that the role of women entrepreneurs in the rural development of the monastery is significant. However, this test does not determine the intensity of the relationship, so the Cramers V test was used to determine the intensity of the relationship between the two variables. Because the numerical value of this statistic is high, it can be concluded that the intensity of the relationship between the two variables of the role of women entrepreneurs in the rural development (economic factors) of Someh Sara County is high. A qualitative index has been proposed to analyze the results, which can be used to qualitatively determine the role of women entrepreneurs in rural

development (economic factors) of Someh Sara County. According to the findings, among the economic indicators, the income development index(score: 71.66), employment(71.51), investment(71.45), and facilities(71.31), had the highest and lowest levels of influence respectively. The role of women entrepreneurs in Someh Sara was considered separately.

Rural development based on economic factors show that the employment status of Someh Sara with a value of 3.3 for continuation and expansion of women's activities, 3.00 for employment of non-natives in profitable jobs, 3.10 for job satisfaction in the sector created by women, the value of 3.05 for creating opportunities for women and rural youth, and 3.02 for creating and developing entrepreneurship, (all above the average value of 3), shows the relatively favorable state of economic development in the employment index. To measure the intensity of the relationship, the Cramers V test was used. The high value of this statistic confirms the strong relationship between the role of women entrepreneurs and rural development in Someh Sara. Based on the results, women's entrepreneurship is productive, and their activities contribute meaningfully to rural development.

Conclusion

The findings of the present research, considering that Someh Sara has suitable climatic conditions for agricultural, animal husbandry, industrial activities, and tourism due to its humidity and suitable climate, indicate that the region can provide effective conditions for rural development. May Webster be an appealing destination for attracting tourists. The results show that women entrepreneurs have performed successfully in the field of village development. Therefore, their efforts can significantly contribute to rural progress. These findings are consistent with previous studies(Alizadeh and Bahrami, 2016: 121), (Rasekhi et al, 2015: 459), (Shamanian et al, 2022: 172), (Shahbazi, 2022: 243). Based on these results, the study proposes solutions for feasibility assessment, introduction, and training aimed at developing successful women-led

businesses in the villages of Someh Sara. Moreover, developing the sales and export markets of products in the villages of Someh Sara County is necessary, according to the capacity of the domestic and food markets of Guilan province and its proximity to the international border.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

First Author: Preparation and processing of samples, conducting experiments and data collection, performing calculations, statistical analysis of data, analysis and interpretation of information and results, drafting the manuscript.

Second Author: Research design, supervision of the research process, review and validation of results, revision, editing, and finalization of the manuscript.

Third Author: Contribution to research design, supervision of the research, reviewing and revising the manuscript..

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors express their gratitude to the residents of the villages in Someh Sara County for their cooperation in conducting this study.

تحلیل نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی مطالعه موردی: شهرستان صومعه‌سرا*

محمدصادق زارع^۱، نصراله مولائی‌هشجین^۲ ، محمدباسط قریشی^۳

۱- گروه جغرافیا، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران. رایانامه: masom.amani1395@gmail.com

۲- نویسنده مسئول، گروه جغرافیا، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران. رایانامه: nmolaeih@iaurasht.ac.ir

۳- گروه جغرافیا، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران. رایانامه: asghar@khu.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	
تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۱۶	
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۳/۱۱	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۱۸	
تاریخ چاپ: ۱۴۰۴/۰۵/۲۹	
واژگان کلیدی: زنان کارآفرین، کارآفرینی روستایی، توسعه روستایی، توسعه اقتصادی، توسعه اجتماعی	امروزه یکی از راهبردهای مؤثر در توسعه روستایی، بهره‌مندی از مشارکت و توانمندی‌های زنان کارآفرین است. پژوهش حاضر با هدف تحلیل نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا انجام‌شده است. روش این پژوهش از نظر هدف کاربردی از نوع توصیفی-تحلیلی است که در گردآوری اطلاعات پژوهش از روش اسنادی و میدانی استفاده شد. جامعه پژوهش حاضر را زنان کارآفرین شهرستان صومعه‌سرا در سال ۱۴۰۰-۱۴۰۱ تشکیل داده‌اند که از تعداد ۱۵۱ روستای شهرستان صومعه‌سرا، تعداد ۲۷ روستا و تعداد ۵۱ نفر زن کارآفرین و تعداد ۳۶ نفر مدیر روستا به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات نیز پرسش‌نامه و مصاحبه بوده است. اطلاعات به‌دست‌آمده با استفاده از نرم‌افزار spss و مدل‌های تلفیقی (FARAS+FCOPRAS) و مدل فازی WASTPAS، تجزیه و تحلیل شدند. یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که در فعالیت‌های زنان کارآفرین در توسعه روستا، شاخص توسعه درآمد به میزان ۶۶/۷ و شاخص مشارکت اجتماعی به میزان ۴۴/۷ بیشترین سهم و شاخص تسهیلات به میزان ۳۱/۷ و اعتماد اجتماعی به میزان ۱۱/۷ کمترین مقدار اثرپذیری از نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا را به خود اختصاص داده است. بنابراین زنان کارآفرین در روند توسعه روستا عملکرد قابل قبولی داشته و فعالیت‌های کارآفرینی زنان در روستا زمینه‌های لازم برای توسعه روستایی را فراهم نموده است. بر اساس یافته‌های پژوهش، به نظر می‌رسد کارآفرینی زنان بتواند در توسعه روستایی مؤثر باشد.

استناد: زارع، محمدصادق؛ مولائی‌هشجین، نصراله و قریشی، محمدباسط. (۱۴۰۴). تحلیل نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی مطالعه موردی: شهرستان صومعه‌سرا. مجله پژوهش‌های روستایی، ۱۶ (۱)، ۲۲۲-۲۰۷.

<http://doi.org/10.22059/jrur.2024.367215.1882>

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

© نویسندگان

*. مقاله برگرفته از رساله دکتری محمدصادق زارع در رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی به راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم می‌باشد که در گروه جغرافیا، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت دفاع شده است.

مقدمه

زنان روستایی همواره از ارکان مهم و اثرگذار در ساختار اقتصادی و اجتماعی نواحی روستایی به شمار می‌آیند. آنان به دلیل ایفای نقش‌های متنوع در حوزه خانواده، تولید، کار و مشارکت‌های محلی، سهم قابل‌توجهی در پویایی اقتصادی روستا دارند. در بسیاری از مناطق روستایی، مشاهده می‌شود که زنان با بهره‌گیری از ظرفیت‌های خلاقیت، نوآوری و تلاش فردی، اقدام به راه‌اندازی کسب‌وکارهای کوچک و متوسط می‌نمایند و به‌عنوان نیرویی مؤثر در جریان کارآفرینی روستایی نقش‌آفرینی می‌کنند. با این حال، مشارکت واقعی و تأثیرگذاری آنان در روند توسعه روستاها، همواره کمتر از واقعیت‌های میدانی موردتوجه برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران قرار گرفته است.

پدیده کارآفرینی، به‌ویژه در نواحی روستایی، امری پیچیده و چندبعدی است که تحقق آن نیازمند بسترهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و فردی متعددی است. کارآفرینی زنان در این زمینه، تحت تأثیر همین عوامل شکل می‌گیرد و رشد آن مستلزم شناخت دقیق از مؤلفه‌ها و موانع پیش‌روست. پژوهش‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که زنان روستایی، در صورت برخورداری از آموزش، منابع و حمایت‌های ساختاری، می‌توانند به‌طور جدی در توسعه محلی نقش‌آفرینی کنند (جمینی و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۵). به همین دلیل، شناسایی مهارت‌های کلیدی زنان کارآفرین، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین پیش‌نیازهای توانمندسازی اقتصادی و اجتماعی آنان، ضرورتی اساسی دارد.

اهمیت پرداختن به این موضوع از آن‌روست که کارآفرینی زنان، نه تنها جنبه اقتصادی دارد، بلکه با ارتقای جایگاه اجتماعی، افزایش مشارکت و ایجاد احساس تعلق بیشتر به جامعه روستایی نیز همراه است. توانایی زنان روستایی در ایجاد مشاغل پایدار، بهره‌برداری از منابع بومی، و تقویت انسجام اجتماعی، از جمله ظرفیت‌هایی است که با سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مؤثر می‌تواند در مسیر توسعه پایدار روستاها نقش‌آفرینی کند (سجاسی قیداری و همکاران، ۱۳۹۶: ۲۴۲).

مرور پیشینه پژوهش‌ها نشان می‌دهد که علی‌رغم مطالعات انجام‌شده در زمینه اشتغال، کشاورزی و جنسیت در کارآفرینی روستایی، پژوهش‌های اندکی به بررسی مستقیم و جامع نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی پرداخته‌اند. به‌عنوان نمونه، حسینی و همکاران (حسینی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۲۹) با تأکید بر لزوم تقویت مهارت‌های زنان، بر این باورند که توانمندسازی آنان مستلزم شناخت دقیق قابلیت‌های حرفه‌ای، فردی، فنی، و اجتماعی ایشان است. با این حال، همچنان تصویر روشنی از نحوه تأثیر این مهارت‌ها بر فرآیند توسعه پایدار در سطح محلی در دست نیست.

بر این اساس، پژوهش حاضر با هدف تحلیل نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی انجام‌شده و بر آن است که با شناسایی مهارت‌های کلیدی زنان روستایی در حوزه‌هایی نظیر مهارت‌های فردی، فنی، ارتباطی، مدیریتی و مالی، به درکی جامع از عوامل مؤثر بر موفقیت آنان در عرصه‌های کارآفرینانه دست یابد. در این چارچوب، مسئله اصلی این است که زنان کارآفرین چگونه و تا چه میزان می‌توانند با اتکا به مهارت‌ها و توانمندی‌های خود، زمینه‌ساز توسعه روستایی شوند. از همین رو، این پژوهش تلاش می‌کند با بررسی پیوستار مهارت و توسعه، سهم زنان در پویایی اقتصادی و اجتماعی روستاها را به‌صورت علمی تبیین نماید.

انتظار می‌رود نتایج این تحقیق بتواند در مسیر طراحی سیاست‌های حمایتی، تقویت ظرفیت‌های انسانی، و برنامه‌ریزی برای توسعه نواحی روستایی با رویکرد توانمندسازی زنان مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

بر اساس اصول توسعه پایدار، یکی از ابعاد بسیار مهم توسعه پایدار روستایی، توسعه اقتصادی در کنار توسعه اجتماعی است و یکی از راهکارهای توسعه پایدار روستایی، توسعه کارآفرینی زنان در میان روستاییان است. زنان کارآفرین در توسعه روستاها نقشی کلیدی دارند و به‌عنوان عناصر اصلی در تسریع توسعه کشورهای در حال توسعه و در تجدید حیات و

استمرار توسعه کشورهای صنعتی موردتوجه بوده‌اند. هدف اصلی از اجرای برنامه‌های مختلف، همچون افزایش نقش زنان کارآفرین در نواحی روستایی ایران از جمله روستاهای شهرستان صومعه‌سرا، رسیدن به توسعه روستایی است و یکی از اهداف کلان توسعه نیز کاهش بیکاری، ایجاد فرصت‌های شغلی و تقویت مشارکت اجتماعی است. بنابراین می‌توان گفت افزایش نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی، راهکارهای جدید در نظریه‌های توسعه برای توانمندسازی و ظرفیت‌سازی در مناطق روستایی در راستای دستیابی به توسعه پایدار است.

مبانی نظری

بر این اساس، به‌منظور بررسی و مطالعه عمیق‌تر در رابطه با موضوع پژوهش، در این مطالعه به بررسی تعاریف و مفاهیم و رویکردهای نظری مرتبط با متغیرهای پژوهش پرداخته شد. مطالعات صورت گرفته درباره مبانی نظری کارآفرینی زنان روستایی نشان داد که با توجه به اهداف و اصول هر رویکرد، هریک به‌گونه‌ای نقش زنان کارآفرین را در توسعه روستاها تبیین کرده‌اند. افزایش نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی نه‌تنها به‌عنوان راهکاری نوین در نظریه‌های توسعه مطرح است، بلکه توانمندسازی و ظرفیت‌سازی زنان روستایی را در راستای توسعه پایدار تقویت می‌کند. زنان کارآفرین روستایی با بهره‌گیری از خلاقیت و ایده‌های نوآورانه وارد عرصه اقتصاد خرد می‌شوند و این بخش از کسب‌وکار علاوه بر فراهم کردن زمینه مناسب برای کاهش فقر در بین مردم روستایی، گامی بزرگ در راستای توسعه پایدار روستایی محسوب می‌شود.

درک موانع توسعه و پیشرفت زنان کارآفرین یکی از کلیدهای اساسی برای شناخت نیازهای آنان است (Balachandra & Dublsh, 2019:239). با وجود ورود گسترده زنان به حوزه‌های سنتی مردانه، هنوز سقف‌های شیشه‌ای شکسته نشده است (Kamberidou, 2020:9). شناخت موانع کارآفرینی زنان کمک می‌کند تا دلایل عدم استقبال آنان از فعالیت‌های کارآفرینی شناسایی و با رفع این موانع، زمینه فعالیت بخش مهم و ویژه جمعیت اقتصادی کشور فراهم گردد (Byrne et al, 2019:57).

با توجه به اهمیت کارآفرینی و ویژگی‌های منحصربه‌فرد زنان کارآفرین روستایی و همچنین توجه ویژه به توسعه پایدار روستایی، ضرورت تقویت و بهبود توانمندسازی و ظرفیت‌سازی زنان در مناطق روستایی دوچندان اهمیت می‌یابد. مشارکت زنان در توسعه کارآفرینی روستایی آنان را در زمینه‌های مختلف اجتماعی توانمند کرده و قدرت تصمیم‌گیری‌شان را افزایش می‌دهد. فراهم کردن زمینه مناسب برای مشارکت اجتماعی زنان روستایی، گامی اساسی در مسیر توسعه پایدار روستایی است.

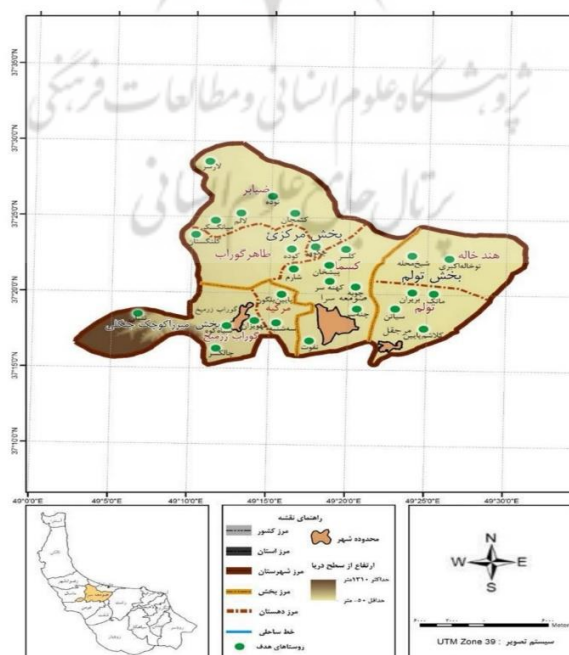
روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و بر اساس روش پژوهش، جزو مطالعات توصیفی-تحلیلی و پیمایشی است. با توجه به تعاریف ارائه‌شده در اسناد و مطالعه‌های موجود برای زنان کارآفرین و بر اساس آمار مربوطه، جامعه آماری این پژوهش، متشکل از زنان کارآفرینی است که کسب‌وکاری را به‌طور مستقل یا با شراکت، تأسیس و اداره کرده و دست‌کم یک سال از زمان فعالیت‌شان سپری‌شده باشد. تعداد کارکنان آن فعالیت دست‌کم از یک نفر بیشتر بوده و دارای فروش یا سود محصول‌های خود باشند. گردآوری داده‌های پژوهش با روش‌های کتابخانه‌ای (فیش‌برداری، جدول، نقشه و شبکه‌های کامپیوتری) و میدانی (مصاحبه، پرسش‌نامه و دوربین عکاسی) بود که پرسش‌نامه‌های تخصصی با در نظر

گرفتن اهداف پژوهش توسط پژوهشگر طراحی شد. داده‌های استخراج‌شده بر اساس پرسش مطرح‌شده در قالب یافته‌های توصیفی و تحلیلی- استنباطی در قالب جدول‌های توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم‌افزار SPSS-۲۲، و مدل‌های تلفیقی (FARAS+FCOPRAS) و مدل فازی WASTPAS، و ترسیم نقشه‌ها از نرم‌افزار Arc GIS 10.3 استفاده گردید. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل زنان کارآفرین شهرستان صومعه‌سرا بودند که نمونه‌های آماری پژوهش، از ۱۵۱ روستای شهرستان صومعه‌سرا، تعداد ۲۷ روستای دارای زنان کارآفرین، انتخاب شدند. با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس، تعداد ۵۱ نفر زنان کارآفرین و ۳۶ نفر مدیران روستایی انتخاب شدند. بازه زمانی مطالعه حاضر سال‌های ۱۴۰۰-۱۴۰۱ است. داده‌ها و اطلاعات جمعیتی روستاهای شهرستان صومعه‌سرا با تعداد ۱۲۵۰۷۴ نفر در قالب سرشماری عمومی نفوس و مسکن، سرشماری عمومی کشاورزی (۱۳۹۵) و اطلاعات گرفته‌شده از دستگاه‌ها و نهادهای متولی شهرستان و همچنین تکمیل پرسش‌نامه‌های اختصاصی و مشاهده در بازه زمانی مذکور صورت پذیرفته است.

محدوده مورد مطالعه

صومعه‌سرا از شهرستان‌های استان گیلان بوده که در غرب آن واقع شده است. از شمال به تالاب، از جنوب به شهرستان فومن، از شرق به شهرستان رشت و از غرب به شهرستان ماسال می‌رسد. شهرستان صومعه‌سرا با وسعت ۶۳۲/۶ کیلومتر مربع و بر اساس آخرین تقسیم کشوری دارای سه بخش مرکزی، تولم و میرزا کوچک‌جنگلی و شش دهستان کسما، طاهرگوراب، هندخاله، تولم، گوراب‌زرمیخ، مریکه و چهار شهر، صومعه‌سرا، تولم‌شهر، گوراب‌زرمیخ و ضیابر با تعداد ۱۵۱ روستا است. عرض جغرافیایی شهرستان ۳۷ درجه و ۱۵ دقیقه و طول جغرافیایی ۴۹ درجه و ۲۰ دقیقه است (سالنامه آماری استان گیلان، ۱۳۹۷؛ فرمانداری شهرستان صومعه‌سرا، ۱۴۰۱). مرکز شهرستان یعنی صومعه‌سرا در فاصله تقریبی ۲۳ کیلومتری مرکز استان قرار دارد. بیشتر شهرستان در ناحیه جلگه‌ای قرار داشته و در بخش میرزا کوچک جنگلی ارتفاعاتی دیده می‌شود که حداکثر ارتفاع ۱۲۰۰ متر و پوشیده از جنگل است که دو منطقه بیلاقی شهرستان به اسامی گندرجی و خونبارجی در همین ارتفاعات وجود دارد (شکل ۱).

شکل ۱. نقشه توزیع جغرافیایی روستاهای هدف در محدوده مورد مطالعه (شهرستان صومعه‌سرا)

یافته‌ها

زمینه‌های اقتصادی زنان کارآفرین در توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا

منظور از زمینه‌های اقتصادی، مجموعه فعالیت‌های اقتصادی است که در هر قالبی می‌تواند پایداری اقتصادی و درآمد خانوار روستایی را افزایش داده و در ضمن تهدیدکننده پایداری سایر جنبه‌های مرتبط با توسعه پایدار نباشد. در این مطالعه به‌منظور اولویت‌بندی زمینه‌های اقتصادی مشارکت زنان کارآفرین در توسعه روستا از آنان خواسته‌شده پرسش‌هایی که بدین منظور طراحی شده است، پاسخ دهند.

جدول ۱. زمینه‌های اقتصادی مشارکت زنان کارآفرین در توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا

عوامل اقتصادی	درصد
فرش و تابلو فرش، گلیم‌بافی، صنایع دست	۱۴/۶۵
تولید نشاء برنج، چای	۲۰/۱۳
پرورش ماکیان، قارچ	۲۱/۵۵
تولید ورمی کمپوست	۱۴/۰۰
تولید سبزیجات و صیفی‌جات، محصولات غذایی سالم خانگی	۱۸/۰۴
پروراندی گوساله	۱۱/۶۳
جمع	۱۰۰

با توجه به جدول ۱، در میان زمینه‌های اقتصادی، پرورش ماکیان و قارچ با مقدار ۲۱/۵۵ بیشترین درصد را در میان زنان کارآفرین شهرستان صومعه‌سرا به دست آورد.

عوامل اجتماعی زنان کارآفرین در توسعه شهرستان صومعه‌سرا

منظور از زمینه‌های اجتماعی در این مطالعه مجموعه فعالیت‌هایی بوده است که هدف زنان کارآفرین از شرکت در آنها انتفاعی و اقتصادی نبوده است، بلکه با هدف حفظ و بهبود جنبه‌های اجتماعی روستا از جمله تقویت سرمایه اجتماعی و غیره انجام شده‌اند. در این مطالعه به‌منظور اولویت‌بندی زمینه‌های اجتماعی مشارکت زنان کارآفرین در توسعه اجتماعی روستا و با توجه به این که پرسش‌های پرسیده شده دارای مقیاس نسبی بوده‌اند، به این صورت که از زنان کارآفرین مورد مطالعه خواسته شد میزان مشارکت خود را در هریک از زمینه‌ها مطرح کنند.

جدول ۲. زمینه‌های اجتماعی مشارکت زنان کارآفرین در توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا

عوامل اجتماعی	درصد
کمک به برگزاری مراسم‌های مذهبی	۹/۸۰
کمک به برگزاری جشن‌ها و اعیاد	۸/۳۷
همکاری با سایر زنان در نظافت و تمیز نگه‌داشتن محیط روستا	۹/۹۸
انتقال ارزش‌های اجتماعی به کودکان	۵/۸۴
پرداخت بخشی از درآمد برای انجام امور خیریه	۷/۱۴
کمک به ساختن مسجد و حسینیه	۱۵/۸۸
همکاری با شورای اسلامی روستا	۲۳/۰۰
همکاری با دهیاری روستا	۱۴/۱۱
گرفتن زکات از توانمندان هنگام برداشت محصول	۶/۸۰
جمع	۱۰۰

با توجه به جدول ۲، از بین زمینه‌های اجتماعی، همکاری با شورای اسلامی روستا با مقدار ۲۳/۰۰، بیشترین درصد، عوامل اجتماعی را به خود اختصاص داد.

به‌منظور بررسی وضعیت توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا از آزمون تی، تک نمونه‌ای استفاده شد. بر اساس جدول ۴ تا ۸ (عوامل اقتصادی) و جدول ۹ تا ۱۳ (عوامل اجتماعی)، توسعه روستایی به تفکیک در عوامل اقتصادی، وضعیت اشتغال شهرستان صومعه‌سرا در گویه‌های مطرح‌شده، با مقدار ۳/۱۳ در استمرار و گسترش فعالیت‌های زنان کارآفرین، ۳/۰۰ در گویه اشتغال افراد غیربومی در مشاغل سودآور و ایجادشده توسط زنان، ۳/۱۰ در رضایت از شغل در بخش ایجادشده توسط زنان، مقدار ۳/۰۵ در گویه ایجاد فرصت‌های شغلی برای زنان و جوانان روستایی، و درنهایت مقدار ۳/۰۲ در گویه ایجاد و توسعه کارآفرینی، (با مقدار میانگین‌های به‌دست‌آمده بالاتر از حد متوسط عدد ۳)، نشان از وضعیت نسبتاً مطلوب توسعه اقتصادی در شاخص اشتغال است. همچنین در زمینه‌های اجتماعی، شاخص تقویت ارتباط و اعتماد اجتماعی در گویه‌های، تمایل به حضور تشکلات خارج از روستا با مقدار میانگین ۳/۲۲، افزایش اعتماد به سازمان‌های موجود در داخل روستا با مقدار میانگین ۳/۱۳، افزایش ارتباط با دیگر مناطق روستایی با مقدار میانگین ۳/۱۰، گویای وضعیت مطلوب این شاخص در شهرستان صومعه‌سرا است.

جدول ۳. وضعیت توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا در شاخص اشتغال

گوینه	میانگین	T	معناداری (۲ دامنه)	فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵	
پایین	بالا				
استمرار و گسترش فعالیت‌های زنان کارآفرین	۳/۱۳	۲۳/۴۴۳	۰/۰۰۰	۳/۲۳	۳/۰۱
اشتغال افراد غیربومی در مشاغل سودآور و ایجادشده توسط زنان	۳/۰۰	۲۳/۴۴۵	۰/۰۰۰	۳/۱۱	۲/۸۹
رضایت از شغل در بخش ایجادشده توسط زنان	۳/۱۰	۲۳/۴۱۳	۰/۰۰۰	۳/۱۸	۳/۰۳
ایجاد فرصت‌های شغلی برای زنان روستایی و جوانان	۳/۰۵	۲۳/۳۳۶	۰/۰۰۰	۳/۱۶	۲/۹۰
ایجاد و توسعه کارآفرینی	۳/۰۲	۲۳/۲۱۳	۰/۰۰۰	۳/۱۴	۲/۹۰
افزایش اشتغال به فعالیت‌های کشاورزی با کسب درآمد مؤثر	۳/۱۱	۲۳/۴۴۰	۰/۰۰۰	۳/۲۳	۳/۰۰
افزایش اشتغال در فعالیت‌های دامداری با کسب درآمد	۳/۱۰	۲۳/۴۱۳	۰/۰۰۰	۳/۱۸	۳/۰۳
اشتغال صنایع‌دستی	۳/۱۴	۲۳/۴۴۵	۰/۰۰۰	۳/۲۱	۳/۰۳
میانگین	۳/۰۸	۲۳/۳۹	۰/۰۰۰	۳/۱۸	۲/۹۷

جدول ۴. وضعیت توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا در شاخص درآمد

گوینه	میانگین	T	معناداری (۲ دامنه)	فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵	
پایین	بالا				
ایجاد درآمد برای نهادهای محلی	۳/۱۵	۲۳/۴۴۳	۰/۰۰۰	۳/۲۵	۳/۰۷
ثبات درآمدی	۳/۲۲	۲۳/۵۴۳	۰/۰۰۰	۳/۳۳	۳/۱۳
افزایش درآمد کسبه محلی	۳/۱۸	۲۳/۴۴۷	۰/۰۰۰	۳/۳۱	۳/۰۴
کاهش فقر در بین خانوارهای روستایی	۳/۱۳	۲۳/۴۱۳	۰/۰۰۰	۳/۲۰	۳/۰۴
افزایش نرخ اشتغال در بخش کارآفرینی ایجادشده توسط زنان	۳/۲۵	۲۳/۵۵۰	۰/۰۰۰	۳/۳۴	۳/۱۱
توانایی در بازپرداخت وام‌های دریافتی	۳/۱۰	۲۳/۳۴۵	۰/۰۰۰	۳/۱۹	۳/۰۰
استقلال و آزادی اقتصادی و مالی	۳/۱۴	۲۳/۴۵۶	۰/۰۰۰	۳/۳۴	۳/۰۸
افزایش آگاهی از بازارها	۳/۲۰	۲۳/۴۷۰	۰/۰۰۰	۳/۳۶	۳/۱۳
افزایش دسترسی به بازارهای متعدد	۳/۲۷	۲۳/۴۳۵	۰/۰۰۰	۳/۳۴	۳/۱۵
میانگین	۳/۱۸	۲۳/۴۵۵	۰/۰۰۰	۳/۲۹	۳/۰۸

جدول ۵. وضعیت توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا در شاخص سرمایه‌گذاری

گویه	میانگین	T	معناداری (۲ دامنه)	فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵ بالا پایین
سرمایه‌گذاری در خدمات آموزشی ترویجی و اطلاع‌رسانی	۳/۱۱	۲۳/۳۴۵	۰/۰۰۰	۳/۱۹
افزایش سرمایه‌گذاری در زمینه تأسیسات زیربنایی خانوارها	۳/۲۳	۲۳/۴۵۶	۰/۰۰۰	۳/۰۸
افزایش سرمایه‌گذاری در زمینه فعالیت‌های تولیدی کارآفرین	۳/۲۶	۲۳/۴۷۰	۰/۰۰۰	۳/۱۳
افزایش ریسک‌پذیری سرمایه‌گذاری اقتصادی خانوار	۳/۲۱	۲۳/۴۳۵	۰/۰۰۰	۳/۱۵
ایجاد موسسه‌های اقتصادی جدید مرتبط با بخش کارآفرین	۳/۱۹	۲۳/۴۱۱	۰/۰۰۰	۳/۰۵
میانگین	۳/۲	۲۳/۴۲۳	۰/۰۰۰	۳/۲۹

جدول ۶. وضعیت توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا در شاخص تسهیلات

گویه	میانگین	T	معناداری (۲ دامنه)	فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵ بالا پایین
استفاده از تسهیلات کارآفرینی برای دریافت وام و... برای خانوار	۳/۱۵	۲۳/۴۴۳	۰/۰۰۰	۳/۲۱
استفاده از تسهیلات کارآفرینی برای ایجاد منابع مالی جدید	۳/۱۸	۲۳/۴۵۰	۰/۰۰۰	۳/۲۶
تشویق سرمایه‌گذاران محلی برای ایجاد فرصت شغلی	۳/۲۱	۲۳/۴۶۳	۰/۰۰۰	۳/۱۵
میانگین	۳/۱۸	۲۳/۴۵۲	۰/۰۰۰	۳/۲۷

جدول ۷. وضعیت توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا در شاخص تقویت اقتصاد محلی

گویه	میانگین	T	معناداری (۲ دامنه)	فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵ بالا پایین
افزایش کالاهای و تولیداتی که از منابع محلی ساخته شده	۳/۳۴	۲۳/۴۴۳	۰/۰۰۰	۳/۴۵
افزایش بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط محلی مربوط به کارآفرینی	۳/۲۵	۲۳/۴۵۶	۰/۰۰۰	۳/۳۶
افزایش جمعیت محلی درگیر در تجارت کارآفرینی	۳/۳۱	۲۳/۴۶۸	۰/۰۰۰	۳/۴۵
اقدامات برای کاهش نشت خروجی مقصد و محدود کردن مالکیت غیر محلی	۳/۱۳	۲۳/۴۴۱	۰/۰۰۰	۳/۲۵
افزایش کسب‌وکارهای کوچک و بزرگ	۳/۲۴	۲۳/۳۵۶	۰/۰۰۰	۳/۳۴
میانگین	۳/۲۵	۲۳/۴۳۲	۰/۰۰۰	۳/۳۷

جدول ۸. وضعیت توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا در شاخص تقویت ارتباط و اعتماد اجتماعی

گویه	میانگین	T	معناداری (۲ دامنه)	فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵ بالا پایین
تمایل به حضور تشکلهای خارج از روستا	۳/۲۲	۲۳/۴۳۲	۰/۰۰۰	۳/۳۱
افزایش اعتماد به سازمان‌های موجود در داخل روستا	۳/۱۳	۲۳/۴۲۲	۰/۰۰۰	۳/۲۵
افزایش ارتباط با دیگر مناطق روستایی	۳/۱۰	۲۳/۴۲۰	۰/۰۰۰	۳/۲۰
میانگین	۳/۱۵	۲۳/۴۲۴	۰/۰۰۰	۳/۲۵

جدول ۹. وضعیت توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا در شاخص مشارکت اجتماعی

گویه	میانگین	T	معناداری (۲ دامنه)	فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵	
				بالا	پایین
افزایش مشارکت در انتخابات روستایی	۳/۳۴	۲۳/۴۴۵	۰/۰۰۰	۳/۴۵	۳/۲۲
افزایش مشارکت در مراسم اجتماعی و مذهبی	۳/۴۴	۲۳/۴۵۶	۰/۰۰۰	۳/۵۱	۳/۳۱
افزایش آگاهی از مزیت مشارکت در جامعه روستایی	۳/۳۶	۲۳/۴۴۸	۰/۰۰۰	۳/۴۸	۳/۲۵
افزایش مشارکت جامعه محلی در تصمیم‌گیری و اجرای فعالیت‌های مختلف در روستا	۳/۳۷	۲۳/۴۵۰	۰/۰۰۰	۳/۵۰	۳/۲۷
افزایش تمایل بین مردم روستا در زمینه سرمایه‌گذاری فعالیت اقتصادی در روستا	۳/۲۲	۲۳/۴۴۳	۰/۰۰۰	۳/۳۵	۳/۱۱
مشارکت در اجرای پروژه‌های عمرانی	۳/۴۵	۲۳/۴۵۸	۰/۰۰۰	۳/۵۴	۳/۳۱
افزایش شرکت در نشست‌های عمومی روستا	۳/۲۸	۲۳/۴۵۱	۰/۰۰۰	۳/۳۶	۳/۱۷
افزایش مشارکت در فعالیت‌های روستا	۳/۳۱	۲۳/۴۴۲	۰/۰۰۰	۳/۴۴	۳/۲۳
میانگین	۳/۳۴	۲۳/۴۴۹	۰/۰۰۰	۳/۴۵	۳/۲۳

جدول ۱۰. وضعیت توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا در شاخص تحولات جمعیتی روستا

گویه	میانگین	T	معناداری (۲ دامنه)	فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵	
				بالا	پایین
حفظ جمعیت مردم محلی و جوانان روستایی	۳/۴۵	۲۳/۴۶۷	۰/۰۰۰	۳/۵۶	۳/۲۶
کاهش درصد مهاجرت از روستا به شهر	۳/۳۳	۲۳/۴۴۵	۰/۰۰۰	۳/۴۳	۳/۲۴
افزایش مهاجرت معکوس جمعیت از شهر به روستا	۳/۲۸	۲۳/۴۴۵	۰/۰۰۰	۳/۴۶	۳/۲۷
میانگین	۳/۳۸	۲۳/۴۵۲	۰/۰۰۰	۳/۴۸	۳/۲۵

جدول ۱۱. وضعیت توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا در شاخص بهبود کیفیت زندگی

گویه	میانگین	T	معناداری (۲ دامنه)	فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵	
				بالا	پایین
احساس امنیت در روستا	۳/۴۵	۲۳/۴۶۵	۰/۰۰۰	۳/۵۶	۳/۳۱
دسترسی به فعالیت‌های تفریحی در روستا	۳/۲۲	۲۳/۴۳۲	۰/۰۰۰	۳/۴۲	۳/۱۱
افزایش دسترسی به خدمات بهداشتی و درمانی	۳/۱۳	۲۳/۴۲۱	۰/۰۰۰	۳/۲۵	۳/۰۱
کاهش میزان جرائم (سرقت، سوء مصرف مواد مخدر و...)	۳/۱۱	۲۳/۴۱۱	۰/۰۰۰	۳/۲۱	۳/۰۳
کاهش میزان نزاع‌های قومی و طایفه‌ای در روستا	۳/۱۰	۲۳/۴۱۰	۰/۰۰۰	۳/۲۲	۳/۰۱
افزایش دسترسی به فروشگاه مواد غذایی و فروشگاه تعاونی در روستا	۳/۲۳	۲۳/۴۳۳	۰/۰۰۰	۳/۳۴	۳/۱۵
کیفیت خدمات و تجهیزات امکانات آموزشی و ورزشی	۳/۲۵	۲۳/۴۳۵	۰/۰۰۰	۳/۳۴	۳/۱۳
میانگین	۳/۲۱	۲۳/۴۲۹	۰/۰۰۰	۳/۳۳	۳/۱۰

جدول ۱۲. وضعیت توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا در شاخص آموزش و آگاهی

گویه	میانگین	T	معناداری (۲ دامنه)	فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵	
				بالا	پایین
افزایش آگاهی از توانایی‌ها	۳/۲۳	۲۳/۴۴۵	۰/۰۰۰	۳/۳۵	۳/۱۳
آموزش زنان و جوانان روستا در زمینه کسب و کارهای روستایی	۳/۳۱	۲۳/۴۵۱	۰/۰۰۰	۳/۴۵	۳/۲۰
افزایش ادامه تحصیل در بین زنان و دختران در روستا	۳/۳۳	۲۳/۴۵۲	۰/۰۰۰	۳/۴۵	۳/۲۱
میانگین	۳/۲۹	۲۳/۴۴۹	۰/۰۰۰	۳/۴۱	۳/۸

به‌منظور تحلیل نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی از آزمون کای اسکور استفاده شد. با توجه به جدول (۱۴) تا (۲۳)، در مطالعه همبستگی بین نقش زنان کارآفرین و توسعه روستایی (زمینه اقتصادی و اجتماعی)، بررسی مقادیر آزمون نشان داد که بین تمامی متغیر مستقل (نقش زنان کارآفرین) و متغیر وابسته (توسعه پایدار)، رابطه مثبت و معناداری در سطح اطمینان ۹۹ درصد وجود دارد.

جدول ۱۳. نتایج تحلیل همبستگی نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی (عوامل اقتصادی)

شاخص‌های توسعه اقتصادی	متغیر مستقل	مقدار	معناداری ۲ دامنه
اشتغال	زنان کارآفرین	۱۰/۵۶۷	۰/۰۳۲
توسعه درآمد		۱۰/۴۳۲	۰/۰۳۱
سرمایه‌گذاری		۱۰/۴۳۱	۰/۰۲۱
تسهیلات		۱۰/۴۲۱	۰/۰۳۳
تقویت اقتصاد محلی		۱۰/۴۳۲	۰/۰۳۲
میانگین		۱۰/۴۵۶	۰/۰۲۹۸

جدول ۱۳، آزمون کای اسکور نشان می‌دهد، همه شاخص‌های مطرح‌شده در سطح ۰/۰۵ معنادار هستند، به دلیل آنکه سطح معناداری به‌دست‌آمده از عدد ۰/۰۵ کوچک‌تر است، به‌این ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی صومعه‌سرا معنادار است، اما این آزمون شدت رابطه را مشخص نمی‌کند، بنابراین به‌منظور پی بردن شدت رابطه بین دو متغیر از آزمون Cramers V استفاده شد.

جدول ۱۴. شدت رابطه نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا (عوامل اقتصادی)

متغیر وابسته	متغیر مستقل	مقدار	معناداری ۲ دامنه
توسعه اقتصادی	نقش زنان کارآفرین	۰/۵۷۸	۰/۰۰۳

جدول ۱۴، نتایج آزمون Cramers V را نشان می‌دهد. مقدار عددی این آماره ۰/۵۷۸، است که در سطح ۰/۰۵ معنادار است. چون مقدار عددی این آماره بالا است، می‌توان نتیجه گرفت که شدت رابطه بین دو متغیر نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی (عوامل اقتصادی) شهرستان صومعه‌سرا بالا است.

برای تحلیل نتایج جدول ۱۵، یک شاخص کیفی پیشنهادشده است که به کمک آن می‌توان نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی (عوامل اقتصادی) شهرستان صومعه‌سرا به‌صورت کیفی تعیین نمود. بر این اساس اگر بین (۰/۳۰ - ۰/۴۰) باشد، بعد مربوطه در وضعیت قرمز و سطح کیفیت توسعه روستایی (عوامل اقتصادی) در آن ضعیف قرار دارد. اگر بین (۰/۴۰ - ۰/۶۰) باشد، بعد مربوطه در وضعیت قرمز و سطح کیفیت نسبتاً ضعیف است. اگر بین (۰/۶۰ - ۰/۸۰) باشد، آنگاه بعد در وضعیت زرد و سطح کیفیت نسبتاً خوب قرار دارد. اگر بین (۰/۸۰ - ۰/۹۰) باشد، آنگاه وضعیت بعد سبز و سطح کیفیت آن خوب است، و اگر بین (۰/۹۰ - ۰/۱۰۰) باشد، بعد در وضعیت سبز و سطح کیفیت آن ممتاز خواهد بود.

جدول ۱۵. امتیازات کسب‌شده در شاخص‌های توسعه روستایی (عوامل اقتصادی)

شاخص‌های اقتصادی	امتیاز کسب‌شده (QL)	بیشینه امتیاز (QMAX)	کمینه امتیاز (QMIN)	فاصله بین QMAX و QMIN	امتیاز از ۱۰۰
اشتغال	۱۳/۱۴۵	۱۴/۳۴۱	۱۲/۱۱۳	۲/۱۲۸	۷۱/۵۱
توسعه درآمد	۱۳/۵۶۵	۱۴/۳۴۵	۱۲/۲۴۵	۲/۱۰۰	۷۱/۶۶
سرمایه‌گذاری	۱۳/۱۱۰	۱۴/۱۳۲	۱۲/۲۲۱	۱/۹۱۱	۷۱/۴۵
تسهیلات	۱۳/۰۹۰	۱۴/۱۰۸	۱۲/۱۱۳	۱/۹۹۵	۷۱/۳۱

بر اساس یافته‌ها، از بین شاخص‌های اقتصادی، به ترتیب شاخص توسعه درآمد با مقدار امتیاز ۷۱/۶۶، اشتغال با مقدار امتیاز ۷۱/۵۱، سرمایه‌گذاری با مقدار امتیاز ۷۱/۴۵، تسهیلات با مقدار امتیاز ۷۱/۳۱، بیشترین و کمترین میزان تأثیرپذیری را از نقش زنان کارآفرین در شهرستان صومعه‌سرا به خود اختصاص داد.

در پژوهش‌های مکانی مطالعه با دیدگاه صاحب‌نظران اجتماعی در دیدگاه میکرو، ارزیابی محیط محلی در موفقیت کارآفرینی، به‌اندازه ارزیابی اقتصادی و صنعتی اهمیت دارد. یکی از ویژگی‌های مطالعات جمعیت‌شناختی در پژوهش‌های مکانی کمک به محاسبه میزان تأثیرپذیری هریک از مناطق روستایی در ابعاد توسعه از کارآفرینی است. اگر در منطقه‌ای، فعالیت‌های کارآفرینی زیاد باشد، بدین معنا که آن منطقه قابلیت بازساخت فضایی و توسعه اقتصادی را خواهد داشت. بدین‌سان، برای دستیابی به این هدف از مدل WASTPAS استفاده شد.

جدول ۱۶. ماتریس مکانی شاخص‌های اقتصادی شهرستان صومعه‌سرا

بخش	اشتغال	توسعه درآمد	سرمایه‌گذاری	تسهیلات
بخش مرکزی	۳/۳۷	۳/۲۹	۳/۳۳	۳/۵۴
بخش میرزا کوچک	۳/۱۳	۳/۰۹	۳/۲۴	۳/۱۱
بخش تولم	۳/۰۴	۳/۱۱	۳/۰۲	۳/۰۹

در ادامه نیز پس از ماتریس مکانی گویه‌های مورد مطالعه، به نرمالیزه کردن گویه‌ها پرداخته شد. نتایج به شرح ذیل است:

جدول ۱۷. نرمالیزه کردن شاخص‌های اقتصادی شهرستان صومعه‌سرا

بخش	اشتغال	توسعه درآمد	سرمایه‌گذاری	تسهیلات
بخش مرکزی	۰/۹۰	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۹۲
بخش میرزا کوچک	۰/۷۶	۰/۸۴	۰/۸۵	۰/۸۴
بخش تولم	۰/۷۳	۰/۸۴	۰/۷۹	۰/۸۴

جدول ۱۸. محاسبه مقدار (Q_i) برای رتبه‌بندی بخش‌های شهرستان صومعه‌سرا بر اساس میزان تأثیرپذیری از نقش زنان کارآفرین در ابعاد اقتصادی

گزینه	λ	Q_i	رتبه‌بندی بخش‌ها
بخش مرکزی	۰/۹۸۹	۳/۹۷۶	۱
بخش میرزا کوچک	۰/۹۸۹	۳/۶۶۷	۳
بخش تولم	۰/۹۸۹	۳/۷۴۳	۲

بر اساس یافته‌های به‌دست‌آمده در جدول ۱۸، به ترتیب بخش‌های مرکزی با مقدار وزن ۳/۹۷۶، بخش تولم با مقدار وزن ۳/۷۴۳، بخش میرزا کوچک با مقدار وزن ۳/۶۶۷، بیشترین و کمترین میزان توسعه اقتصادی را با تأکید بر نقش زنان کارآفرین با خود اختصاص داد.

جدول ۱۹. نتایج تحلیل همبستگی نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی (عوامل اجتماعی)

شاخص‌های توسعه اجتماعی	متغیر مستقل	مقدار	معناداری ۲ دامنه
تقویت ارتباط و اعتماد اجتماعی	زنان کارآفرین	۱۰/۴۴۵	۰/۰۳۲
مشارکت اجتماعی		۱۰/۵۴۳	۰/۰۲۱
تحول جمعیتی روستا		۱۰/۳۴۵	۰/۰۳۴
بهبود کیفیت زندگی		۱۰/۳۳۱	۰/۰۳۷
آموزش و آگاهی		۱۰/۳۳۱	۰/۰۳۳

در جدول ۱۹، آزمون کای اسکور نشان می‌دهد، همه شاخص‌های مطرح‌شده در سطح ۰/۰۵ معنادار هستند، به دلیل آنکه سطح معناداری به‌دست‌آمده از عدد ۰/۰۵ کوچک‌تر است، به‌این‌ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی (عوامل اجتماعی) معنادار است، اما این آزمون شدت رابطه را مشخص نمی‌کند، بنابراین به‌منظور پی بردن شدت رابطه بین دو متغیر از آزمون Cramer's V استفاده شد.

جدول ۲۰. شدت رابطه بین نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی (عوامل اجتماعی)

متغیر وابسته	متغیر مستقل	مقدار	معناداری ۲ دامنه
توسعه اجتماعی	نقش زنان کارآفرین	۰/۵۴۳	۰/۰۰۴

جدول ۲۰، نتایج آزمون Cramer's V را نشان می‌دهد. مقدار عددی این آماره ۰/۵۴۳، است که در سطح ۰/۰۵ معنادار است. چون مقدار عددی این آماره بالا است، می‌توان نتیجه گرفت که شدت رابطه بین متغیر نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی (عوامل اجتماعی) در شهرستان صومعه‌سرا بالا است. به‌منظور مشخص نمودن میزان تأثیرپذیری هر یک از شاخص‌های توسعه اجتماعی نقش زنان کارآفرین، از مدل تلفیقی (FCOPRAS, FSORA)، استفاده شد. برای تحلیل نتایج جدول ۲۱، یک شاخص کیفی پیشنهادشده است که به کمک آن می‌توان نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا به‌صورت کیفی تعیین نمود. بر این اساس اگر بین (۰/۳۰ - ۰/۰۰) باشد، بعد مربوطه در وضعیت قرمز و سطح کیفیت توسعه اقتدار آن ضعیف قرار دارد. اگر بین (۰/۴۰ - ۰/۳۰) باشد، بعد مربوطه در وضعیت قرمز و سطح کیفیت نسبتاً ضعیف است. اگر بین (۰/۶۰ - ۰/۴۰)، باشد، آنگاه بعد در وضعیت زرد و سطح کیفیت متوسط، و اگر بین (۰/۶۰ تا ۰/۷۰) باشد، آنگاه بعد در وضعیت زرد و سطح کیفیت نسبتاً خوب قرار دارد. اگر بین (۰/۷۰ - ۰/۸۰)، باشد، آنگاه وضعیت بعد سبز و سطح کیفیت آن خوب است، و اگر بین (۰/۸۰ - ۰/۹۰)، باشد، بعد مربوطه در وضعیت سبز و سطح کیفیت خوب، و درنهایت اگر بین (۰/۹۰ - ۰/۱۰۰)، باشد، بعد در وضعیت سبز و سطح کیفیت آن ممتاز خواهد بود.

جدول ۲۱. امتیازات کسب‌شده در شاخص‌های توسعه روستایی (عوامل اجتماعی)

شاخص‌های اقتصادی	امتیاز کسب‌شده (QL)	بیشینه امتیاز (QMAX)	کمینه امتیاز (QMIN)	فاصله بین QMAX و QMIN	امتیاز از ۱۰۰
تقویت ارتباط و اعتماد اجتماعی	۱۳/۹۳۹	۱۴/۵۷۵	۱۲/۹۸۶	۱/۵۸۹	۷۱/۱۱
مشارکت اجتماعی	۱۳/۴۵۳	۱۴/۵۵۴	۱۲/۲۲۳	۲/۳۳۳	۷۱/۴۴
تحول جمعیتی روستا	۱۳/۰۵۴	۱۴/۲۴۳	۱۲/۶۷۵	۱/۵۶۸	۷۱/۲۰
بهبود کیفیت زندگی	۱۳/۵۶۴	۱۴/۲۳۴	۱۲/۰۹۸	۲/۱۳۶	۷۱/۳۱
آموزش و آگاهی	۱۳/۳۲۱	۱۴/۰۹۸	۱۲/۲۱۳	۱/۸۸۵	۷۱/۱۵

با توجه نتایج به‌دست‌آمده، از بین شاخص‌های اجتماعی، به ترتیب شاخص مشارکت اجتماعی با مقدار امتیاز ۷۱/۴۴، بهبود کیفیت زندگی با مقدار امتیاز ۷۱/۳۱، تحول جمعیتی روستا با مقدار امتیاز ۷۱/۲۰، آموزش و آگاهی با مقدار امتیاز ۷۱/۱۵، تقویت ارتباط و اعتماد اجتماعی با مقدار امتیاز ۷۱/۱۱، بیشترین و کمترین میزان تأثیرپذیری را از نقش زنان کارآفرین در روستاهای شهرستان صومعه‌سرا به خود اختصاص داده‌اند. در راستای نتایج به‌دست‌آمده، نقش زنان کارآفرینی در توسعه اجتماعی روستاهای صومعه‌سرا نسبتاً زیاد است و شاخص مشارکت اجتماعی بیشترین میزان تأثیرپذیری را از کارآفرینی زنان به خود اختصاص داده است. در پژوهش‌های مکانی مطالب با دیدگاه صاحب‌نظران اجتماعی در دیدگاه میکرو، ارزیابی محیط محلی در موفقیت کارآفرینی، به‌اندازه ارزیابی اقتصادی و صنعتی اهمیت دارد. یکی از ویژگی‌های مطالعات جمعیت‌شناختی در پژوهش‌های مکانی کمک به محاسبه میزان تأثیرپذیری هریک از مناطق روستایی در ابعاد توسعه از کارآفرینی است. اگر در منطقه‌ای، فعالیت‌های کارآفرینی زیاد باشد، بدین معنا که آن منطقه قابلیت بازساخت فضایی و توسعه اجتماعی را خواهد داشت. بدین‌سان، برای دستیابی به این هدف از مدل WASTPAS استفاده شد.

جدول ۲۲. ماتریکس مکانی شاخص‌های اجتماعی در بخش‌های شهرستان صومعه‌سرا

بخش	تقویت ارتباط و اعتماد اجتماعی	مشارکت اجتماعی	تحول جمعیتی روستا	بهبود کیفیت زندگی	آموزش و آگاهی
بخش مرکزی	۳/۴۵	۳/۴۴	۳/۵۴	۳/۵۱	۳/۶۲
بخش میرزا کوچک	۳/۱۱	۳/۰۳	۳/۰۲	۳/۱۳	۳/۰۱
بخش تولم	۳/۰۳	۳/۰۹	۳/۰۰	۳/۰۳	۳/۰۵

در ادامه نیز پس از ماتریکس مکانی گویه‌های مورد مطالعه، به نرمالیزه کردن گویه‌ها پرداخته شد. نتایج به شرح زیر است.

جدول ۲۳. نرمالیزه کردن شاخص‌های اجتماعی در بخش‌های شهرستان صومعه‌سرا

بخش	تقویت ارتباط و اعتماد اجتماعی	مشارکت اجتماعی	تحول جمعیتی روستا	بهبود کیفیت زندگی	آموزش و آگاهی
بخش مرکزی	۰/۹۰	۰/۹۲	۰/۹۲	۰/۹۲	۳/۹۷
بخش میرزا کوچک	۰/۸۴	۰/۷۹	۰/۷۹	۰/۸۴	۰/۷۸
بخش تولم	۰/۷۹	۰/۸۴	۰/۷۸	۰/۷۹	۰/۷۹

جدول ۲۴. محاسبه مقدار ((Q_i و λ)) برای رتبه‌بندی بخش‌های شهرستان صومعه‌سرا بر اساس میزان تأثیرپذیری‌شان از نقش زنان کارآفرین در ابعاد اجتماعی

گزینه	λ	Q_i	رتبه‌بندی بخش‌ها
بخش مرکزی	۰/۹۸۹	۳/۸۹۱	۱
بخش میرزا کوچک	۰/۹۸۹	۳/۶۷۸	۳
بخش تولم	۰/۹۸۹	۳/۷۷۵	۲

بر اساس نتایج به‌دست‌آمده در جدول ۲۳، به ترتیب بخش‌های مرکزی با مقدار وزن ۳/۸۹۱، بخش تولم با مقدار وزن ۳/۷۷۵، بخش میرزا کوچک با مقدار وزن ۳/۶۷۸، بیشترین و کمترین میزان توسعه اجتماعی را با تأکید بر نقش زنان کارآفرین با خود اختصاص داد.

بحث

پژوهش حاضر با هدف تحلیل نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا صورت گرفت. به‌منظور بررسی وضعیت توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا از آزمون تی، تک نمونه‌ای استفاده شد. توسعه روستایی به تفکیک در عوامل اقتصادی، وضعیت اشتغال شهرستان صومعه‌سرا در گویه‌های مطرح‌شده، با مقدار $3/13$ در استمرار و گسترش فعالیت‌های زنان کارآفرین، $3/00$ در گویه اشتغال افراد غیربومی در مشاغل سودآور، $3/10$ در گویه رضایت از شغل در بخش ایجادشده توسط زنان، مقدار $3/05$ در گویه ایجاد فرصت‌های شغلی برای زنان و جوانان روستایی، و درنهایت مقدار $3/02$ در گویه ایجاد و توسعه کارآفرینی، (با مقدار میانگین‌های به‌دست‌آمده بالاتر از حد متوسط عدد ۳)، نشان از وضعیت نسبتاً مطلوب توسعه اقتصادی در شاخص اشتغال است. همچنین در زمینه‌های اجتماعی، شاخص تقویت ارتباط و اعتماد اجتماعی در گویه‌های، تمایل به حضور تشکلهای خارج از روستا با مقدار میانگین $3/22$ ، افزایش اعتماد به سازمان‌های موجود در داخل روستا با مقدار میانگین $3/13$ ، افزایش ارتباط با دیگر مناطق روستایی با مقدار میانگین $3/10$ ، گویای وضعیت مطلوب این شاخص در شهرستان صومعه‌سرا است.

در تحلیل نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی در مطالعه همبستگی بین نقش زنان کارآفرین و توسعه روستایی، بررسی مقادیر آزمون نشان داد که بین نقش زنان کارآفرین و توسعه پایدار، رابطه مثبت و معناداری در سطح اطمینان ۹۹ درصد وجود دارد. نتایج آزمون کای اسکوئر نشان داد، نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی صومعه‌سرا معنادار است. همچنین برای سنجش شدت رابطه نتایج آزمون Cramers V نشان داد که شدت رابطه بین دو متغیر نقش زنان کارآفرین در توسعه روستایی شهرستان صومعه‌سرا بالا است. بر اساس یافته‌ها، از بین شاخص‌های اقتصادی، شاخص توسعه درآمد با مقدار امتیاز $71/66$ و در بین شاخص‌های اجتماعی، مشارکت اجتماعی با مقدار امتیاز $71/44$ ، بیشترین میزان تأثیرپذیری را از نقش زنان کارآفرین در شهرستان صومعه‌سرا به خود اختصاص داد.

بر اساس نتایج در توسعه روستایی، نقش کارآفرینی زنان به‌اندازه‌ای است که فعالیت‌های زنان کارآفرین در روستا به‌عنوان مولد تولید و نیروی کار در این زمینه به شمار می‌رود. به‌ویژه برای توسعه روستاها، مشارکت کارآفرینان زن در برنامه‌های توسعه می‌تواند نقش قابل‌توجهی داشته باشد. بر اساس تحلیل‌های نظری، به توسعه کارآفرینی موفق و کارآفرین در مناطق روستایی باید به‌عنوان سرمایه‌های انسانی نگریسته شود، زیرا آنان به‌عنوان نیروهای خلاق، نوآور و متفکر در زمینه فعالیتی خود می‌توانند تحولی شگرف در زندگی و توسعه نواحی روستایی ایجاد کنند و روستاها را از حال ایستا (فقر، بیکاری، الگوهای معیشتی سنتی و تک ساختی بدون تنوع) و حتی در برخی موارد سقوط (تخلیه شدن روستاها به دلیل مهاجرت) نجات دهند. پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه کارآفرینی زنان در روستاها، بر اهمیت شناخت این سرمایه و تقویت ابعاد آن به‌منظور حداکثر کردن کارکرد افراد در نقش‌های متفاوت تأکید دارد. بر مبنای یافته‌های پژوهش‌های گذشته افزایش توجه به نقش زنان در کارآفرینی و تلاش در جهت ارتقای آن می‌تواند در توسعه روستاها مؤثر باشد.

نتیجه‌گیری

در تبیین یافته‌های به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر با توجه به اینکه شهرستان صومعه‌سرا شرایط آب‌وهوایی مناسب برای فعالیت‌های کشاورزی، دام‌پروری، صنعتی و غیره را داراست و همچنین به دلیل رطوبت و اقلیم مناسب این شهرستان برای استفاده در صنعت گردشگری می‌تواند شرایط مؤثر در توسعه روستایی را داشته باشد و بستر مناسبی برای جذب

گردشگر باشد. یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر نشان می‌دهد که زنان کارآفرینان در زمینه توسعه روستا عملکرد موفق داشته‌اند. بنابراین تلاش‌های زنان کارآفرینان در روستاها برای دستیابی به توسعه روستایی می‌تواند اثرگذار باشد. نتایج پژوهش حاضر با نتایج مطالعات (عالی زاد و بهرامی، ۱۳۹۵: ۱۲۱)، (راسخی و همکاران، ۱۳۹۴: ۴۵۹)، (شمانیان و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۷۲)، (شهبازی، ۱۴۰۱: ۲۴۳) همسو است. در پایان بر اساس یافته‌های به‌دست‌آمده، راهکارهایی پیشنهاد می‌گردد:

- ✓ امکان‌سنجی، معرفی و آموزش کسب‌وکارهای موفق برای توسعه کارآفرینی زنان در روستاهای شهرستان صومعه‌سرا
- ✓ ارائه تسهیلات بانکی برای زنان کارآفرین روستاهای شهرستان صومعه‌سرا به‌منظور توسعه کسب‌وکار
- ✓ تسهیل در امکان دسترسی به اطلاعات بازارهای فروش و صادرات محصولات برای زنان کارآفرین روستاهای شهرستان صومعه‌سرا با توجه به ظرفیت بازارهای داخلی و برخورداری استان گیلان از مرز بین‌المللی

حامی مالی

این مقاله حامی نداشته است.

مشارکت نویسندگان

نویسنده اول: تهیه و آماده‌سازی نمونه‌ها، انجام آزمایش و گردآوری داده‌ها، انجام محاسبات، تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها، تحلیل و تفسیر اطلاعات و نتایج، تهیه پیش‌نویس مقاله
 نویسنده دوم: طراحی پژوهش، نظارت بر مراحل انجام پژوهش، بررسی و کنترل نتایج، اصلاح، بازبینی و نهایی سازی مقاله
 نویسنده سوم: مشارکت در طراحی پژوهش، نظارت بر پژوهش، مطالعه و بازبینی مقاله

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

تقدیر و تشکر

از مردم روستاهای شهرستان صومعه‌سرا به دلیل همکاری در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

منابع

- جمینی، داوود؛ جمشیدی، علیرضا؛ کماسی، حسین و هوشنگی، عطا. (۱۳۹۵). تحلیل موانع توسعه کارآفرینی زنان در مناطق روستایی مورد: روستاهای شهرستان چرداول. *فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۵ (۱۸)، ۴۵-۶۳.
<https://doi.org/10.18869/acadpub.serd.5.18.45>
- حسینی، میرزاحسن؛ دولتی، مهین و پرپنچی، مهدیه. (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر بر موفقیت کارآفرینی زنان روستایی عضو تعاونی‌های روستایی زنان در شمال استان تهران. *کشاورزی، ۷ (۲۶)* ۱۲۹-۱۵۶.
<https://doi.org/10.22034/ajcoop.2018.69432>
- راسخی، بهروز؛ رضوان، قمبرعلی و علی‌بیگی، امیرحسین. (۱۳۹۴). ارزیابی شایستگی‌های کارآفرینان روستایی شهرستان کرمانشاه و شناسایی عوامل مؤثر بر آن. *فصلنامه پژوهش‌های روستایی*، ۶ (۳)، ۴۵۹-۴۸۲.
<https://doi.org/10.22059/jrur.2015.56057>
- سجاسی قیداری، حمدالله؛ محمودی، حمیده و جعفری، فهیمه. (۱۳۹۶). تحلیل مهارت‌های کارآفرینی زنان در مناطق روستایی (مورد مطالعه: روستاهای بخش مرکزی شهرستان فریمان). *فصلنامه پژوهش‌های روستایی*، ۸ (۲)، ۲۴۲-۲۶۳.
<https://doi.org/10.22059/jrur.2017.62679>

- شامانیان، مریم؛ رحمانی فضلی، عبدالرضا و عزیزپور، فرهاد. (۱۴۰۱). تحلیل تأثیر ظرفیت‌های کارآفرینی بر توسعه متوازن نواحی روستایی (مورد مطالعه: روستاهای شهرستان دامغان). *پژوهش‌های دانش زمین*، ۱۳ (۴۹)، ۱۸۵-۱۷۲. <https://doi.org/10.48308/esrj.2022.100788>
- شهبازی، حسین رضا. (۱۴۰۱). کارآفرینی کشاورزی راهبردی در توسعه پایدار روستایی. *جغرافیا و روابط انسانی*، ۵ (۱۸)، ۲۴۸-۲۴۳. <https://doi.org/10.22034/gahr.2022.341751.1716>
- عالی زاد، اسماعیل و بهرامی، سارا. (۱۳۹۵). نقش زنان روستایی در ایجاد کسب‌وکار سبز (مطالعه موردی: دو روستای قلعه قافه بالا و کفش محله استان گلستان). *مجله پژوهشنامه مددکاری اجتماعی*، ۳ (۷)، ۱۵۰-۱۲۱. <https://doi.org/10.22054/rjsw.2016.8098>

References

- Balachandra, L., & Dublsh, P. (2019). Women for Women in Entrepreneurship: Understanding the Role of Other Women for Women's Entrepreneurship, *Go-to-Market Strategies for Women Entrepreneurs*, 239-260. <https://doi.org/10.1108/978-1-78973-289-420191029>
- Byrne, J., Fattoum, S., & Diaz Garcia, M. C. (2019). Role models and women entrepreneurs: The entrepreneurial superwoman has her say. *Journal of Small Business Management*, 57, 154-184-1. <https://doi.org/10.1111/jsbm.12426>
- Kamberidou, I. (2020). Distinguished" women entrepreneurs in the digital economy and the multitasking whirlpool. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 9(1), 3. <https://doi.org/10.1186/s13731-020-0114-y>
- Aalizad, I., Bahrami, S. (2016). The role of rural women in the creation of green jobs: A case study of two villages in Golestan province). *Journal of Social Work Research*, 3, 121-150-7 <https://doi.org/10.22054/rjsw.2016.8098> [In Persian].
- Balachandra, L., & Dublsh, P. (2019). Women for Women in Entrepreneurship: Understanding the Role of Other Women for Women's Entrepreneurship, *Go-to-Market Strategies for Women Entrepreneurs*, 239-260. <https://doi.org/10.1108/978-1-78973-289-420191029>
- Byrne, J., Fattoum, S., & Diaz Garcia, M. C. (2019). Role models and women entrepreneurs: The entrepreneurial superwoman has her say. *Journal of Small Business Management*, 57, 154-184-1. <https://doi.org/10.1111/jsbm.12426>
- Gemini, D., Jamshidi, A., Komasi, H., & Hoshangi, A. (2015). Analysis of obstacles to the development of women's entrepreneurship in the rural areas of Mod: the villages of Cherdavel county. *Journal Space Economy and Rural Development*, 5, 45-63. <https://doi.org/10.18869/acadpub.serid.5.18.45>
- [In Persian].
- Hosseini, M., government, M., & Perpanchi, M. (2018). Investigating the effective factors on the success of rural women entrepreneurship, members of women's rural cooperatives in the north of Tehran province. *Cooperative, and Agriculture*, 26, 129-156. <https://doi.org/10.22034/ajcoop.2018.69432> [In Persian].
- Kamberidou, I. (2020). Distinguished" women entrepreneurs in the digital economy and the multitasking whirlpool. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 9(1), 3. <https://doi.org/10.1186/s13731-020-0114-y>
- Rasekhi, B., Ghambarali, R., & Ali baygi, A. (2015). Assessment of rural entrepreneurs' competencies in Kermanshah Township and identifying the factors influencing it. *Rural Research Quarterly*, 6, 459-482. <https://doi.org/10.22059/jrur.2015.56057>
- [In Persian].
- Sejasi Khedari, H., Mahmoudi, H., & Fahima, J. (2017). An Analysis of entrepreneurial skills of women in rural areas: A case study of villages in central District of Friman. *Journal of Rural Research*, 8, 242-263. <https://doi.org/10.22059/jrur.2017.62679> [In Persian].
- Shahbazi, H. (2022). Strategic agricultural entrepreneurship in sustainable rural development. *Geography and Human Relationships*, 5, 243-248. <https://doi.org/10.22034/gahr.2022.341751.1716> [In Persian].

Shamanian, M., Rahmani Fazli, A., &Azizpour, F. (2022). Analysis of the impact of entrepreneurial capacities on the balanced development of rural areas (case study: Rurales of Damghan County). *Researches in Earth sciences*, 49, 172-185. <https://doi.org/10.48308/esrj.2022.100788> [In Persian].

